

Setmanari escapatçat

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que Joaquim Ayné i Rabell fundà i finançà el setmanari il·lustrat *Catalunya Artística*, revista que en una primera època es va publicar entre els anys 1900 i 1902. El setmanari, en aquesta primera època, es va publicar fins el 1903, exactament fins el 13 de febrer d'aquell any, i Ayné no únicament el va fundar i finançar, també el va dirigir.

El que s'ha de saber

Llegim al llibre d'Editorial Base, publicat en castellà, *La cultura catalana*, dirigit per Jaume Sobrequés i Callicó i escrit per Ferran Aisa i M. Lluïsa Pazos, conjuntament amb el director, que Joan Colominas és autor del llibre *El que s'ha de saber de la llengua catalana*. L'autor és Joan Coromines.

Fluïdesa descontrolada

Segons l'edició Random House Mondadori-Carme Arenas d'*El cementiri de Praga*, d'Umberto Eco, el cavaller Gougenot des Mousseaux "parlava de manera fluïda". Segons l'autor, parlava a raig fet ("in modo fluviale").

Dues categories de gossos

El DIEC2 estableix que hi ha dues categories de gossos, els que tenen dret a tenir una definició pròpia i els que apareixen com a exemple de la definició general. Els de la primera categoria són quatre. Aquests: el gos d'atura ("gos que serveix per a guiar el ramat"); el gos de presa ("gos fort que no deixa anar la presa que ha agafat amb les dents"); el gos esquimal ("gos gran de pelatge dens, bastant llarg a tot el cos, excepte al morro, utilitzat com a animal de tir per als trineus"), i finalment el gos pigall ("gos ensinistrat que acompanya una persona cega"). I els de la segona categoria, aquesta colla de dotze: gos llebrer, coniller, perdiguer, de pastor, de ramat, d'aigua, de caça, de falda, peter, de parada o de mostra, de rastre i tofoner.

Documents inèdits sobre la maçoneria espanyola del segle XX reforcen el protagonisme català

Documents inèdits sobre la història de la francmaçoneria espanyola del segle XX mostren que l'orde ha deixat a Catalunya una petja més profunda que en qualsevol altre lloc, fins i tot durant els anys més durs de la clandestinitat franquista. Els aporta Pere Sánchez Ferré, un dels fundadors del Centre d'Estudis Històrics de la Maçoneria Espanyola, en el llibre *La masonería y los masones españoles del siglo XX. Los pasos perdidos*, publicat a Barcelona per l'editorial MRA. Ja al pròleg, José A. Ferrer Bernimeli, la màxima autoritat sobre la matèria, indica que Sánchez Ferré posa l'accent en aquella maçoneria que més domina, la de Catalunya, on va tenir, "i continua tenint", escriu, més pes i arrelament.

Sánchez Ferré avança, respecte a la seva primera gran obra, *La maçoneria a Catalunya (1868-1947)*, en l'estudi de la relació de la maçoneria amb el lliurepensament, el lerroxisme, la Setmana Tràgica i el cas, català i internacional, de l'afusellament de Ferrer i Guàrdia, amb un interessant estudi interpretatiu de la figura del pedagog que va més enllà de la seva relació amb l'orde iniciàtic.

L'historiador també aporta dades noves pel que fa a la maçoneria durant la dictadura de Primo de Rivera i, ja no diguem, durant la Segona República i la guerra civil, tant pel que fa a Catalunya com a la resta de l'estat, i també a les colònies.

I dedica un capítol extens a la maçona Ángeles López de Ayala, nascuda a Sevilla el 1858, que un cop va passar a viure a Barcelona es va convertir en una de les protagonistes indiscutibles del moviment i les organitzacions feministes, entre els anys 1890 i 1920. A Barcelona va escriure a la premsa republicana, sobretot a *El Diluvio* i *La Publicidad*, i des del primer moment es va vincular al moviment lliurepensador republicà i a la maçoneria, on sempre va fer proselitisme de la causa feminista. Es va afiliar a la lògia Constància, de Gràcia, de la qual formaven part també Lluïsa i Puigjals, director de *La Tramontana*, i l'anarquista Ramon Sempau.

Lluís Companys, maçó i màrtir, dona nom a lògies fundades a Mèxic i a Barcelona, els anys 40.

Clou l'estudi l'activitat maçònica dels republicans exiliats i dels resistents de l'interior. En tots dos casos es fundaren lògies amb el nom del maçó Lluís Companys. Tot i que Franco reprimia amb fermesa els maçons, a través del Tribunal de Represión de la Masonería y el Comunismo, a Catalunya un grup de germans van decidir de crear a Barcelona una lògia batejada amb el nom del president màrtir. El març del 1946 la lògia va ser descoberta per la policia, la majoria dels seus membres –disset– van ser detinguts i, a partir d'aquestes detencions, se'n van identificar més. Van ser jutjats el juny del 1948. Quatre dels encausats van ser condemnats a vint anys de presó i els restants, a penes inferiors. L'historiador explica amb detall tot el cas, gràcies a l'accés de la sentència i als arxius policíacs. A la diligència realitzada per la Brigada Político-social de la Prefectura Superior de Policia de Barcelona es diu que tots els escrits de la lògia Lluís Companys decomissats eren escrits en català, per la qual cosa va caldre traduir-los.

Lluís Bonada